

13. – 14 .5. 2009

competition day

EU2009.CZ

Obsah

Úvodní slovo předsedy ÚOHS	3
Slovo hejtmana Jihomoravského kraje	5
Slovo primátora statutárního města Brna	7
Program Evropského soutěžního dne	9
Příspěvky k tématům konference	
<i><u>1. Soukromoprávní prosazování soutěžního práva</u></i>	
Eddy De Smijter, Michelle Messina	13
<i><u>2. Dominance</u></i>	
Jakub Chytil	19
Ninette Dodoo, Petr Zákoucký, Richard Glover	21
<i><u>3. Leniency, procedura narovnání, kriminální postih kartelů</u></i>	
Radek Pokorný	29
Daniel Čekal, Daniel Navrátil	31
<i><u>4. Hospodářská krize</u></i>	
Martin Pecina	35
ÚOHS v datech	37
Nové sídlo ÚOHS	39

Martin Pecina

předseda Úřadu
pro ochranu
hospodářské soutěže

Pořádání Evropského soutěžního dne je pro nás poctou

Předsednictví České republiky v Radě Evropské unie se pomalu blíží do finále. V každém případě lze konstatovat, že to byl bezpochyby velmi významný okamžik v dějinách našeho samostatného státu a také Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (dále též „Úřad“ či „ÚOHS“). Ještě před začátkem předsednictví jsem opakovaně zdůraznil, že jako předseda antimonopolního úřadu nesdílím názory některých našich politiků, že jde o věc marginální, nedůležitou či pouze administrativní. Úřad se proto snažil v maximální míře přispět k tomu, aby Česká republika v tomto testu dospělosti mezi evropskými národy co nejlépe obstála. A myslím, že mohu s potěšením konstatovat: zmíněné období jsme zvládli se ctí.

Evropský komisař pro podnikání a průmysl Günter Verheugen v únoru letošního roku prohlásil, že „ještě neuběhly ani dva měsíce českého předsednictví a již nyní je víc než jasné, že patří k nejnáročnějším za celé desítky let.“ Zmínil tehdy hospodářskou krizi, kterou Evropa prochází, a nutnost toho, aby byly dále prohloubeny principy otevřeného trhu, volného obchodu a spravedlivé hospodářské soutěže.

Často se říká, že to nejlepší přijde vždy na konec. Tím zlatým hřebem předsednictví naší země je pro český antimonopolní úřad bezpochyby Evropský soutěžní den, který pořádáme zde v Brně, v justičním centru České republiky. Jde o tradiční pracovní setkání představitelů soutěžních institucí sedmadvaceti zemí Evropské unie, na kterém vždy dochází k výměně zkušeností a názorů na aktuální problémy hospodářské soutěže. Je pro nás velkou poctou, že můžeme v jihomoravské metropoli přivítat tolik osobností zvučných jmen z oblasti soutěžního práva, našich kolegů z antimonopolních úřadů celé Evropy. Toto naše jednání určitě přispěje k dalšímu prohloubení principů spravedlivé hospodářské soutěže, jak o tom před několika měsíci hovořil pan Günter Verheugen.

Martin Pecina

předseda Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Michal Hašek
hejtman
Jihomoravského kraje

Slovo hejtmana Jihomoravského kraje

Těší mě, že mohu tímto způsobem pozdravit účastníky Evropského soutěžního dne, který pořádá Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Považuji to za vítanou příležitost k výměně názorů a zkušeností se soutěžním právem a soutěžní politikou mezi jednotlivými úřady, státními orgány a odbornou veřejností.

Jedná se o akci konanou na jižní Moravě u příležitosti předsednictví České republiky v Radě Evropské unie. Mám radost, že tak mají další návštěvníci našeho regionu možnost přesvědčit se, že Jihomoravský kraj jim má co nabídnout i mimo oficiální jednání, a doufám, že se budou vracet jako spokojení turisté a návštěvníci.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže existuje v Brně již druhé desetiletí a představuje jeden z řady ústředních orgánů, které zde působí. I v jeho případě se osvědčilo umístění mimo metropoli České republiky. Praxe ukázala, že mít sídlo v Brně je pro organizace typu antimonopolního úřadu velmi vhodné. Spolu s umístěním soudních institucí, jakými jsou Ústavní soud, Nejvyšší soud či Nejvyšší správní soud, se tak moravská metropole stala právním centrem České republiky. Jako právníka a moravského patriota mě to pochopitelně těší, stejně jako vynikající komunikace a spolupráce hejtmanství a Úřadu.

Přeji všem účastníkům Evropského soutěžního dne příjemně strávené dva dny na naší krásné jižní Moravě.

Michal Hašek
hejtman Jihomoravského kraje

Roman Onderka
primátor statutárního
města Brna

Slovo primátora statutárního města Brna

Je mi ctí přivítat v městě Brně účastníky Evropského soutěžního dne, který vůbec poprvé organizuje Česká republika. V evropském soutěžním právu se jedná o zásadní akci, která pomůže sladit postup Evropské komise a národních soutěžních úřadů. Jejím pořadatelem je vždy země předsedající Radě EU, v letošním roce tedy toto právo získala Česká republika. Ne náhodou Evropský soutěžní den hostí právě město Brno. Český Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, který dohlíží na dodržování pravidel v této oblasti, nesídlí v hlavním městě, ale v metropoli Moravy – stojí tedy mimo centrum klíčových orgánů státní správy, což deklaruje jeho nezávislost v rozhodování.

Pořádání této události roku v evropském soutěžním právu na brněnské půdě má ještě i jinou, vnitřní logiku. Brno je tradičním městem justice, své sídlo zde mají významné soudy České republiky, včetně Ústavního soudu, ale také veřejný ochránce práv. Justice znamená právní a společenský koncept spravedlivého a morálního chování a sestává z pojmů jako právo, právní řád či spravedlnost. Morální chování úzce souvisí i s hospodářskou soutěží, přesněji řečeno antimonopolní úřad jej při působení soutěžitelů na trhu vyžaduje, kontroluje a koriguje. V jeho kompetenci sice není protisoutěžní jednání soudit, ale jeho pravomocné rozhodnutí slouží jako podklad k podání žaloby, jíž jednotlivé podnikatelské subjekty vymáhají u soudů náhradu škody způsobené protisoutěžním jednáním jejich konkurenta. Spolupráce regulátora hospodářské soutěže a soudních institucí je tedy těsná a jejich aktivita se efektivně spojuje na jednom místě právě zde – v Brně.

Evropský soutěžní den má letos pro členské státy Evropské unie ještě větší přínos než v předchozích letech. Globální hospodářská recese ovlivňuje mnoho sektorů ekonomiky a státních politik, včetně politiky hospodářské soutěže. Výměna názorů a zkušeností se soutěžním právem mezi účastníky ze soutěžních úřadů, státních institucí nebo soudů a odbornou veřejností je skutečně cenná a může pomoci ke stabilizaci tržních podmínek v jednotlivých zemích.

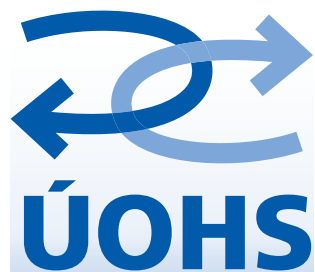

EU2009.CZ

Roman Onderka
primátor statutárního města Brna

Program

Evropského soutěžního dne

*místo konání:
kongresová hala hotelu Holiday Inn,
Křížkovského 20, Brno*

Středa, 13. května 2009

8.00 – 9.00 Registrace

9.15 – 11.00 ÚVODNÍ BLOK

Privítání a úvodní proslovy

11.00 – 11.30 Coffee break

11.30 – 13.00 PANEL I: SOUKROMÉ PROSAZOVÁNÍ SOUTĚŽNÍHO PRÁVA

Úvodní diskuzní panel se bude zabývat aktuálním tématem soutěžní politiky – soukromoprávními nároky plynoucími z porušení soutěžních pravidel. Soukromé prosazování má zajistit jednotlivcům poškozeným protisoutěžními praktikami možnost domoci se jejich práv.

V mnoha členských zemích EU však nejsou dostatečné nástroje, které by soukromému prosazování soutěžního práva napomáhaly, nebo i přes existenci těchto nástrojů nedochází v praxi k úspěšnému podávání žalob k soudům. Každopádně je patrná vzrůstající vůle podpořit tuto formu prosazování soutěžního práva v rámci Evropské unie, která se neobejde bez výměny zkušeností s implementací mechanismů prosazování v jednotlivých zemích.

EU2009.CZ

Evropská komise vydala Bílou knihu o žalobách na náhradu škody způsobenou protisoutěžním jednáním, která by mohla vyústit v konkrétní ošetření problematiky soukromého prosazování. V době konání Evropského soutěžního dne budou již známy kroky Evropské komise navazující na Bílou knihu a lze tedy očekávat zajímavou diskuzi o dopadech těchto kroků v praxi jednotlivých členských zemí.

13.00 – 14.30 *Oběd*

14.30 – 16.00 PANEL II: DOMINANCE

Zneužití dominantního postavení jednoznačně ohrožuje správné fungování hospodářské soutěže, projevuje se však v mnoha různých formách. V jednotlivých zemích je na tyto praktiky zneužití pohlíženo s odlišnou mírou přísnosti a rovněž k prokazování dominance a jejího zneužití dochází podle odlišných standardů.

Panel věnovaný problematice dominance se tedy bude zaměřovat právě na otázky odlišných přístupů a měřítek posuzování zneužití dominantního postavení.

Vzhledem k nově vydanému materiálu Evropské komise k aplikaci Článku 82 Smlouvy o založení ES na vylučovací praktiky dominantních soutěžitelů lze v rámci panelu očekávat diskuzi o přístupu EK, dosavadních zkušenostech národních soutěžních úřadů a plánovaných změnách do budoucna. Stále rostoucí význam více ekonomického přístupu v prokazování dominantních praktik bude jistě nedílnou součástí diskuzních příspěvků.

16.00 – 16.30 *Coffee break*

16.30 – 18.00 PANEL III: LENIENCY, NAROVNÁNÍ, TRESTNÍ POSTIH – VZÁJEMNÉ VZTAHY

Třetí panel je věnován tématům, která v rámci prosazování soutěžního práva nabývají na významu jako nové trendy, jež umožňují soutěžním úřadům efektivněji odhalovat, šetřit a postihovat protisoutěžní jednání.

Zkušenosti většiny soutěžních úřadů světa ukazují, že leniency programy se staly v posledních letech jedním z nejúčinnějších nástrojů odhalování významných a sofistikovaných kartelů, které by bez dobrovolného přiznání některého z účastníků zůstaly utajeny.

Naopak v průběhu již zahájeného šetření lze využít další z moderních nástrojů, tzv. proceduru narovnání. Ta zajistí, aby bylo řízení ukončeno co nejrychleji a s co nejnižšími náklady jak pro soutěžní úřad, tak pro soutěžitele. Efektivní hospodářská soutěž na trhu tak může být obnovena v kratším čase.

Některé státy však rovněž umožňují stíhat jednotlivce zapojené do kartelu trestněprávně, zatímco jiné o tom uvažují. Zkušenosti z některých jurisdikcí ukazují, že hrozba trestního postihu má pro manažery a zaměstnance ten nejsilnější odstrašující účinek od uzavírání kartelových dohod.

Jakým způsobem se leniency programy, procedura narovnání a trestněprávní odpovědnost ovlivňují? Neohrozí kriminalizace kartelů efektivnost stávajících leniency programů a narovnání? Měla by se imunita vztahovat i na trestní postih?

Panelisté poskytnou jistě zajímavý pohled na prosazování těchto nových trendů a jejich vzájemné vztahy v jednotlivých jurisdikcích.

18.00 – 19.00 Společný přesun na hrad Špilberk

19.00 SPOLEČENSKÝ VEČER NA HRADE ŠPILBERK PRO VŠECHNY ÚČASTNÍKY KONFERENCE

Čtvrtek, 14. května 2009

8.30 – 9.00 Registrace

9.00 – 10.00 ÚVODNÍ BLOK

Úvodní projevy ÚOHS a Evropské komise

10.00 – 12.30 PANEL IV: SPOLUPRÁCE V RÁMCI ECN, OSLOVA 5. VÝROČÍ ECN¹

Evropská soutěžní síť (ECN – European Competition Network) byla založena jako fórum pro diskuzi a spolupráci evropských soutěžních úřadů a Evropské komise v případech, kdy jsou aplikovány Články 81 a 82 Smlouvy o založení ES. Zajišťuje

---

¹ Nejvýznamnější událostí v oblasti Evropské soutěžní sítě bude vydání zprávy o fungování Nařízení 1/2003 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích 81 a 82 Smlouvy. Vzhledem k tomu, že tato zpráva nebyla plně připravena a projednána v rámci Evropské komise před uzávěrkou této publikace, bude vydána následně v návaznosti na ni jako samostatný materiál.

efektivní rozdělení práce a účinnou a konzistentní aplikaci soutěžních pravidel v rámci EU. Tato organizace, která se osvědčila jako vysoce efektivní platforma pro výměnu zkušeností a spolupráci při vyšetřování protisoutěžních praktik napříč Evropou, oslaví tento rok páté výročí své existence. Další z panelů je proto věnován reflexi ECN, zkušenostem Evropské komise a jednotlivých států s jejím fungováním a také budoucí spolupráci. Jako podklad k diskuzi bude sloužit zpráva o fungování Nařízení 1/2003, kterou chystá Evropské komise vydat před konáním Evropského soutěžního dne.

(11.00 – 11.30 *Coffee break*)

12.30 – 14.00 *Oběd*

14.00 – 15.30 PANEL V: HOSPODÁŘSKÁ KRIZE A SOUTĚŽ

Probíhající globální hospodářská krize měla a stále má dopady na mnoho sektorů ekonomiky a státních politik. Politika hospodářské soutěže není výjimkou. Její důležitost se projevila ihned po propuknutí finanční krize, a to ve formě *ad hoc* záchranných opatření – poskytnutí veřejné podpory a zrychleného schvalování fúzí. Evropská komise a národní soutěžní úřady se při přijímání záchranných opatření dostaly pod výrazný tlak. Jednak musí rozhodovat velice operativně a zároveň přijmout taková rozhodnutí, která povedou ke stabilizaci tržních podmínek při současném zachování stanovených principů ochrany hospodářské soutěže. Jakým způsobem by měly soutěžní úřady reagovat na hospodářskou krizi? Existují či měla by existovat zvláštní pravidla pro povolování fúzí v těžkých dobách či v těžce zkoušených odvětvích? Panelová diskuze se zaměří na již přijatá opatření a její podstatná část se bude věnovat také budoucí roli politiky hospodářské soutěže v průběhu krize, nástrojům hodnocení přijatých opatření a definování budoucích dlouhodobých opatření ke stabilizaci trhů.

15.30 – 16.00 *Coffee break*

16.00 – 16.45 ZÁVĚREČNÝ BLOK

Shrnutí, pozvání do Švédska, závěrečné slovo

17.00 UKONČENÍ KONFERENCE

Eddy De Smijter
Generální ředitelství
pro hospodářskou soutěž,
Evropská komise

Michele Messina
Generální ředitelství
pro hospodářskou soutěž,
Evropská komise

EU2009.CZ

Bílá kniha Evropské komise o žalobách o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel ES

Komunitární právo zaručuje oprávnění na náhradu škody utrpěné jako důsledek porušení antimonopolních pravidel Společenství (články 81 a 82 Smlouvy ES), jak Evropský soudní dvůr připomněl v rozsudcích *Courage and Crehan* a *Manfredi* v letech 2001 a 2006. Nicméně doposud strany poškozené porušováním antimonopolních pravidel Společenství získávají náhradu škody pouze zřídka.

Ve své Zelené knize z roku 2005 Komise konstatuje, že tento nedostatek je do velké míry způsoben rozdílnými právními a procesními překážkami v pravidlech členských států, jimiž se řídí projednávání žalob o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel vnitrostátními soudy. Tyto žaloby skutečně poukazují na řadu zvláštních prvků, které jsou nedostatečně zohledňovány tradičními předpisy o občanskoprávní odpovědnosti a občanskoprávním řízení. Mezi výše uvedené zvláštní prvky patří nutnost provést velice složitý rozbor skutkové podstaty a ekonomickou analýzu, dále skutečnost, že často nejsou k dispozici klíčové důkazy nebo že je žalovaná strana zatajuje, a často nepříznivé vyhlídky žalobců.

Nejlepším prostředkem pro odstranění stávající neefektivnosti žalob o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel by byla kombinace opatření na úrovni Společenství a na úrovni členských států, která by ve všech členských státech zajistila účinnou minimální ochranu práva poškozených na náhradu škody vzniklé porušením článků 81 a 82 a přispěla by ke zvýšení právní jistoty v celé EU.

Obecný cíl Bílé knihy z roku 2008 je zajistit, aby všechny strany poškozené porušováním soutěžních pravidel ES měly přístup ke skutečně efektivním mechanismům k zajištění plné náhrady škody, kterou utrpěly. Při navrhování konkrétních opatření zaměřených na odstranění zjištěných překážek Komise sledovala tři hlavní principy.

Zaprvé – dosažení plné náhrady škody pro všechny poškozené. Účinnější kompenzační mechanismy v praxi znamenají, že náklady, které vznikly kvůli porušení antimonopolních pravidel, nesou ti, kteří pravidla porušili, nikoli poškození nebo podniky, které jednájí v souladu s právem.

Zadruhé – právní rámec zaměřený na zvýšení účinnosti žalob o náhradu škody by měl vycházet ze skutečně evropského přístupu, s vyváženými opatřeními čerpajícími z evropské právní kultury a tradic.

Zatřetí – účinný systém soukromoprávního vymáhání prostřednictvím žalob o náhradu škody by měl doplňovat, ne nahrazovat ani ohrožovat, veřejnoprávní prosazování článků 81 a 82 Smlouvy Komise a soutěžními úřady členských států.

Právo podat žalobu: nepřímí odběratelé a kolektivní vymáhání

V souvislosti s právem podat žalobu Evropský soudní dvůr potvrdil ve věci *Manfredi*, že „kterákoli osoba“, která utrpěla škodu v důsledku porušení antimonopolních pravidel, musí mít právo dožadovat se u vnitrostátních soudů její náhrady. Tato zásada se vztahuje rovněž na nepřímé odběratele, tedy odběratele, kteří nevstoupili do přímého vztahu s osobou, jež porušila pravidla, ale kteří přesto mohli utrpět značnou škodu, protože na ně byla v distribučním řetězci přenesena nezákonně navýšená cena.

Je zřejmé, že strany poškozené porušením práva, zejména v případech, kdy je škoda rozptýlena mezi řadu poškozených s relativně nízkou individuální škodou, často nepodávají žalobu o náhradu, protože se obávají nákladů, dlouhého trvání, nejistoty, rizik a břemen spojených s takovou žalobou.

Aby se předešlo případům, kdy poškozené strany nedostanou náhradu škody, je potřeba vytvořit určitou formu mechanismů kolektivního vymáhání.

Komise proto navrhuje, aby se tyto problémy v oblasti antimonopolních pravidel účinně vyřešily kombinací dvou vzájemně se doplňujících mechanismů kolektivního vymáhání.

1) Žaloby o náhradu škody podané v zastoupení dvou nebo více fyzických či právnických osob. Tyto žaloby mají za cíl získat náhradu škod způsobených zastupovaným osobám. Komise navrhuje, aby žaloby podané v zastoupení mohly iniciovat dvě skupiny oprávněných osob. První skupina zahrnuje osoby jako spotřebitelské organizace, sdružení obchodních společností a státní instituce, jež jsou oficiálně předem určeny členským státem. Do druhé skupiny náleží osoby, které jsou pověřeny členským státem *ad hoc*, aby jménem všech svých členů podaly žalobu v souvislosti s konkrétním případem porušení antimonopolních pravidel. Způsobitelné k podání žaloby jsou ty osoby, jejichž základním úkolem je chránit určené zájmy svých členů jiným způsobem než uplatňováním nároků na náhradu škody.

2) Kolektivní žaloby s výslovným předchozím souhlasem všech žalobců, v nichž se poškození – fyzické nebo právnické osoby – výslovně rozhodnou spojit své jednotlivé nároky na odškodnění za utrpěnou škodu do jedné žaloby. Takovýto systém zlepšuje postavení žalobců ve smyslu *cost/benefit* analýzy určitého sporu, neboť jim umožňuje mimo jiné snižovat náklady a sdílet důkazy.

Dokázání skutkové podstaty

V řízeních, která se týkají hospodářské soutěže, je třeba posoudit zvláště vysoký počet faktických údajů a mnohé klíčové důkazy jsou často nedosažitelné, neboť jsou v držení žalovaného (informační asymetrie). Komise proto navrhuje, aby byla zajištěna minimální úroveň zpřístupňování důkazů napříč členskými státy EU, přičemž je třeba předcházet negativním dopadům, které by mělo příliš široké a zatěžující vymezení okruhu zpřístupňovaných důkazů, včetně rizika jejich zneužití. Za tímto účelem Bílá kniha navrhuje řešení, jež by se mělo stát součástí vnitrostátních systémů, neboť dále rozvíjí mechanismus, který již je součástí právního řádu členských zemí, zejména stojí v pozadí směrnice o duševním vlastnictví 2004/48/ES. V tomto pojetí povinnost zpřístupnit důkazy vzniká pouze v případě, že soud vydal příkaz k jejich zpřístupnění, a tyto jsou předmětem přísné soudní kontroly.

Komise navrhuje, aby konečné rozhodnutí ve věci porušení antimonopolních pravidel vydané národním soutěžním úřadem bylo přijímáno v každém členském státě jako nevyvratitelný důkaz porušení antimonopolních pravidel v následném občanskoprávním řízení o náhradu škody, a to za účelem dále zmírnit problémy, se kterými se poškozené strany setkávají při dokazování, a také zvýšit právní jistotu, konzistentnost při aplikaci článku 81 a 82 Smlouvy o ES, a zvýšit účinnost uplatňování nároků na náhradu škody v rámci EU.

V oblasti dokazování Bílá kniha dále pojednává o požadavku prokázání zavinění. Některé členské státy vyžadují, aby žalující strana prokázala nejen porušení soutěžních pravidel Společenství a škodu, která tím byla způsobena, ale i zavinění na straně porušitele v tom smyslu, že jednal úmyslně nebo v nedbalosti. Komise se domnívá, že plná aplikace tohoto požadavku na porušení takových přímo aplikovatelných veřejnoprávních pravidel Společenství, jako jsou soutěžní předpisy Společenství, nemůže být v rovnováze s principem účinnosti těchto pravidel. Proto Komise navrhuje těmto členským státům, aby v případech, že poškozená strana prokázala porušení článku 81 nebo 82 Smlouvy o ES, žalovaný byl povinen k náhradě způsobené škody, pokud neprokáže, že porušení předpisů bylo následkem jasně omluvitelného omylu, tedy případu, kdy žalovaný postupoval s náležitou péčí a nemohl si být vědom toho, že jeho jednání omezí hospodářskou soutěž.

Rozsah škody

Komise v Bílé knize plně schvaluje širokou definici újmy způsobené porušením soutěžního práva, což potvrzuje Evropský soudní dvůr ve věci *Manfredi*, kde zdůrazňuje, že poškozené strany musí obdržet minimálně plnou náhradu skutečné hodnoty utrpěné újmy, tedy nejen skutečnou škodu, ale také ušlý zisk a právo na úroky.

Pro usnadnění výpočtu výše škody, což může být velmi složité nebo dokonce prakticky nemožné, se Komise zavázala vytvořit nezávazné pokyny pro výpočet škody, za účelem poskytnout soudcům a účastníkům řízení účelné řešení tohoto často komplikovaného úkolu.

Přenos navýšené ceny

Snahy o kompenzace také vyústily v řešení, které je prosazováno pro řešení případů přenosu navýšené ceny a které se zabývá otázkami, zda žalovaný může využít obhajobu založenou na přenosu navýšené ceny a zdali ten, na něhož byla taková cena přenesena, může uplatňovat nároky na náhradu škody za způsobenou újmu. Vzhledem k tomu, že cílem Bílé knihy je zajistit, aby strany poškozené porušením soutěžního práva obdržely náhradu za újmu, kterou utrpěly, je jasné, že kde není způsobená újma, tam nemůže být ani náhrada škody. Proto na jedné straně odběratelé produktů nebo služeb prodávaných za navýšenou cenu, kteří byli schopni přenést toto navýšení na své zákazníky, by neměli mít nárok na náhradu za navýšení, a obhajoba založená na přenosu navýšené ceny by měla být vyhrazena straně, která porušila předpisy. Na straně druhé, princip kompenzace naznačuje, že ten, na kterého bylo navýšení přeneseno, tj. koncový zákazník – poškozený, může požadovat náhradu za utrpěnou újmu. Koncový zákazník – poškozený však může být znevýhodněn při podávání žaloby o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel a z toho důvodu Komise předkládá dva návrhy, které umožňují těmto poškozeným uplatnit jejich nároky na náhradu škody. Zprv – možnost sloučit nároky stran prostřednictvím kolektivní žaloby a zadruhé – vyvratitelná domněnka, že navýšená cena byla přenesena jako celek až na úroveň těchto poškozených.

Promlčecí lhůty

Promlčecí lhůty hrají významnou úlohu při vytváření právní jistoty, mohou však rovněž představovat závažnou překážku bránící získání náhrady škody jak v případě žalob navazujících na rozhodnutí orgánu pro ochranu hospodářské soutěže, tak v případě žalob samostatných. Komise proto navrhuje, že by promlčecí lhůta neměla začít běžet v případě trvajícího nebo opakovaného protiprávního jednání přede dnem, kdy takové protiprávní jednání skončilo, nebo dříve, než lze rozumně očekávat, že se poškozená osoba dozví o protiprávním jednání a o škodě, které ji způsobilo. Navíc pro zachování možnosti podání následných žalob Komise navrhuje novou promlčecí lhůtu, minimálně dvouletou, která začne běžet, jakmile rozhodnutí o protiprávním jednání, z něhož vychází následná žaloba, nabude právní moci.

Náklady související s žalobami o náhradu škody

Komise se rozhodla nenavrhnout žádné konkrétní změny ve vnitrostátní právní úpravě nákladů, přestože náklady žalob o náhradu škody mohou být rozhodující překážkou, která odradí poškozené strany od podání žaloby o náhradu škody způsobené porušením antimonopolních pravidel. Komise se proto domnívá, že by bylo užitečné, kdyby se členské státy zamyslely nad svou právní úpravou nákladů. Komise v Bílé knize dále zdůrazňuje, že je nezbytné, aby členské státy věnovaly zvláštní pozornost mechanismům včasného vyřešení sporů, např. uzavřením smíru, i když účinnost těchto mechanismů má přímý vztah k účinnosti důvěryhodné soudní alternativy. Komise se tedy domnívá, že včasné vyřešení sporů by mělo být prosazováno pouze v případě, že soudní alternativa je důvěryhodná, neboť může významně snížit náklady řízení na straně účastníků a rovněž náklady soudního systému.

Vazba mezi programy shovívavosti a žalobami o náhradu škody

Aby nedocházelo k nahrazování nebo ohrožování veřejného prosazování práva v případě soukromých žalob o náhradu škody, musí být zaručena dostatečná ochrana před zpřístupněním důkazů ve vztahu k prohlášením, která předložily podniky v rámci žádosti o shovívavost (*leniency*), bez ohledu na výsledek žádosti. Cílem je, aby soukromé žaloby byly doplňkem veřejného prosazování práva. V případě podání žádosti o *leniency* by se mělo předcházet situaci, kdy by se žadatel dostal do méně výhodné situace než osoby, které se s ním podílely na protiprávním jednání, avšak nepodaly žádost o *leniency*. Komise proto předkládá k další úvaze možnost omezit občanskoprávní odpovědnost podniku, kterému byla udělena imunita, na nároky vznesené jeho přímými a nepřímými smluvními partnery. V každém případě by měl být zohledňován dopad, který by mělo toto omezení na plné odškodnění stran poškozených kartelem a na postavení osob, které se spolupodílely na protiprávním jednání.

Eddy De Smijter

Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž, Evropská komise

Michele Messina

Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž, Evropská komise

Jakub Chytil

Telefónica O2
Czech Republic, a.s.

EU2009.CZ

Dominance

Smyslem mého příspěvku je ukázat, že dominance je dynamický jev, který se v čase mění a že i z regulačního hlediska je třeba na ni takto pohlížet a reagovat. Pokusím se to doložit na dvou příkladech z podnikání společnosti, ve které působím, tedy Telefónica O2 Czech Republic, a.s. (dále jen „TO2“). Tato společnost je nejvýznamnějším poskytovatelem telekomunikačních služeb v České republice, to však nutně neznamená, že se může, jak by se na první pohled zdálo, chovat nezávisle na svých konkurentech a konečných spotřebitelích, což je považováno za definiční znak pro dominanci. Silný hráč působící v síťových odvětvích má mnohdy mediální nálepku „bezcharakterního“ dominantanta, bez ohledu na to, zda jím skutečně v životě je.

Prvním příkladem je trh širokopásmového přístupu k Internetu. Před pěti lety by TO2 mohla být považována na tomto trhu za dominantní jakožto poskytovatel prostřednictvím technologie ADSL, avšak tato její pozice se v čase změnila pod vlivem konkurence alternativních technologií, což je nepochybně znak vyspělého konkurenčního prostředí.

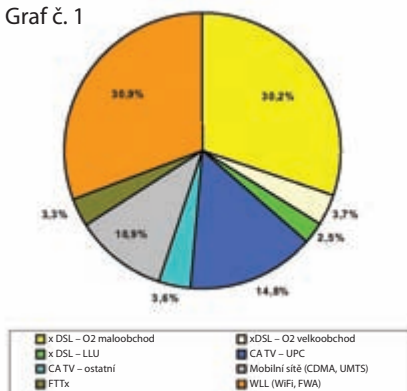
Rychlý vývoj nových technologií rozšiřuje nabídku broadbandových služeb a technologie, která byla převládající na trhu v minulosti, nemusí být dominantní dnes a pravděpodobně nebude dominantní ani v budoucnu. Mnohdy i sektorová regulace má obtíže s rychlostí technického vývoje a pomalu začíná ustupovat od striktní regulace a postupně ponechává odvětví volné soutěži na trhu s dohledem Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.

Na maloobchodní úrovni spolu soutěží jak ADSL, CATV, tak WiFi technologie, které tvoří jeden trh. Evropská komise ve svých rozhodnutích rovněž konstatovala, že důvodem pro společný trh služeb širokopásmového přístupu k Internetu založených na různých technologiích je jejich obdobná charakteristika, tj. zamýšlené užití, obdobná cena a srovnatelná zákaznická poptávka.

Ilustrací současného stavu soutěže na zmiňovaném trhu je to, že TO2, jakožto vlastník přístupové metalické sítě pro poskytování Internetu (prostřednictvím ADSL technologie) a s dostupností prakticky na celém území České republiky, by měl být zároveň dominantní na maloobchodním trhu. I když je podíl TO2 na připojení k Internetu přes ADSL tech-

nologii cca 82 %, celkový podíl na maloobchodním trhu dosahuje pouze 30 %. Celkový počet přípojek k Internetu v pevném bodě byl podle Českého telekomunikačního úřadu ke dni 31.12.2007 1 680 676. Přes technologii ADSL bylo realizováno 613 220 připojení, z toho počet připojení TO2 činil 508 199, přes kabelové rozvody bylo 309 000 připojení, přes FWA a WiFi technologii 520 000, CDMA a UMTS 183 456 a FTTx 55 000 přípojek. Situaci na maloobchodním trhu ilustruje graf č. 1.

Graf č. 1

V současnosti se Česká republika vyznačuje zdravou soutěží různých technologických platform a nic nenasvědčuje tomu, že v delším horizontu bude jedna technologie dominantní. Situace stabilního prvenství podílu WiFi technologie je v porovnání s ostatními členskými státy Evropské unie zcela unikátní.

Soutěž na maloobchodním trhu širokopásmového přístupu k Internetu se v uplynulém období ještě více zefektivnila a přitvrdila. Konkurence na maloobchodní úrovni je tak silná, že nepřímě ovlivňuje chování TO2 na velkoobchodním trhu, což by mělo být zohledněno při jeho definici, nebo přinejmenším při určování podniku s významnou tržní silou. V praxi to znamená, že pokud by TO2 zvedla své velkoobchodní ceny, musela by následně přiměřeně zvednout rovněž maloobchodní ceny, aby nedocházelo ke stlačování marží. Vyšší maloobchodní cena by měla za následek migraci zákazníků ke konkurenčním poskytovatelům,

kteří nabízejí své služby (levněji) na jiných technologiích (WiFi, FTTx nebo CATV).

Druhým případem, který bych rád zmínil jako typický příklad proměny bývalého monopolního hráče, je trh přístupu k veřejné telefonní síti, tzv. pevné lince. Zákazníci TO2 v letech 2002–2007 projevili nebyvalou citlivost na cenu za měsíční poplatek a po jejím zvýšení, leč nepatrném, jehož důvody nebyly komerční, ale vynucené předchozí sektorovou regulací, zareagovali dramatickým odchodem z fixní telefonie do mobilní telefonie. V důsledku této migrace vzrostl ke konci roku 2007 počet mobilních zákazníků na 12,8 milionů v porovnání s 2,5 miliony fixních linek. Trend odchodu zákazníků z fixní telefonie ve prospěch mobilní existuje i nadále, a to i při relativně stálé ceně měsíčního paušálu.

Tabulka č. 1 ukazuje vývoj počtu fixních linek mezi lety 2002–2007 a docela hezky ilustruje vysokou cenovou elasticitu poptávky v České republice, tedy ony velmi rychlé reakce českých zákazníků i na sebemenší zvýšení cen.

Tabulka č. 1

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Fixní linky (000)	3,644	3,620	3,448	3,213	2,745	2,508
TO2 %	100 %	99 %	98 %	96 %	93 %	89 %
Měsíční poplatek (Kč)	285	285	285	285	339	339

Tento trend se projevuje jenom jednostranně z fixní telefonie do mobilní telefonie a nepředpokládá se, že by chování zákazníků v budoucnu bylo odlišné od vývoje v posledních letech. Trh přístupu a telefonie již dosáhl svého vrcholu a důsledkem toho jak hodnoty celkového počtu minut telefonního provozu (v současnosti cca 80 % je na mobilních sítích), tak celkových výnosů konstantně klesají a hovořit dnes o dominanci na tomto trhu pevných linek je zcela iluzorní.

Cením si toho, že v protikladu s minulostí můžeme diskutovat s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže takovéto razantní změny tržního prostředí a že máme možnost prezentovat náš pohled na danou problematiku.

Jakub Chytil

Telefónica O2 Czech Republic, a.s.

Ninette Dodoo
Clifford Chance LLP

Petr Zákoucký
Clifford Chance LLP

Richard Glover
Clifford Chance LLP

EU2009.CZ

Nové pokyny Komise pro používání článku 82 na vylučující praktiky

Dne 9. února 2009 Evropská komise (dále jen „**Komise**“) oficiálně zveřejnila dlouho očekávané Pokyny ke zneužití dominantního postavení na základě článku 82 Smlouvy ES (dále jen „**Pokyny**“). Pokyny stanovují „priority při prosazování soutěžního práva“ Komise při aplikaci článku 82 na vylučující praktiky dominantních soutěžitelů. Pokyny se nezabývají jinými formami zneužívajícího chování. Pokyny jsou relevantní pro českou soutěžní praxi ze dvou důvodů. Úřad pro ochranu hospodářské soutěže České republiky, stejně tak jako české soudy, jednak aplikují článek 82 v případech, kdy dominantní podniky zneužívají svého postavení způsobem, kdy může dojít k ovlivnění obchodu mezi členskými státy Evropské unie. Druhým důvodem je skutečnost, že zneužití dominantního postavení je také zakázáno dle českého zákona o ochraně hospodářské soutěže, který se použije v případech, kdy jednání nemá dopad na obchod mezi členskými státy. V obou případech Úřad a české soudy zpravidla postupují podle rozhodovací praxe Komise, stejně tak jako Evropského soudního dvora (**ESD**).¹ Následující příspěvek se zabývá některými klíčovými částmi Pokynů a novinkami, které přináší. Zároveň poukazuje na okruhy otázek, jež by měly být v budoucnu rovněž řešeny.

KLÍČOVÉ ČÁSTI POKYNŮ

Dominance

Co se týče posuzování dominance, dle Pokynů podnik disponující dostatečnou tržní silou je ten, který může po dobu dvou nebo více let značně zvyšovat ceny nad konkurenční úroveň za účelem dosažení zisku. Stejně tak jsou brány v potaz i další „tradiční“ faktory, jakými jsou tlak vyvolávaný stávajícími či potenciálními konkurenty, bariéry růstu nebo vstupu a kupní

¹ V textu příspěvku níže se Soud první instance a Evropský soudní dvůr Evropského společenství označuje zkratkou ESD.

síla zákazníkům. Pokyny potvrzují, že vysoké a trvalé tržní podíly jsou vnímány jako prvotní náznak existence dominantního postavení, a to i přesto, že tržní podíl pod hodnotou 40 % je všeobecně (ale ne vždy) vnímán jako základní ukazatel absence dominantního postavení.

Posouzení zneužití

To, zda je dané chování dominantní společnosti zneužitím, se dle Pokynů posuzuje podle toho, zda toho chování poškozuje efektivní soutěž „uzavřením trhu“ pro konkurenci protisoutěžním způsobem. Protisoutěžní vyloučení je definováno jako „omezení“² nebo vyloučení konkurence „účinným způsobem“³ z přístupu k dodávkám nebo na trhy, což může vést ke zvyšování cen dominantní společností za účelem dosažení zisku, nebo jiným způsobem omezit výstup nebo kvalitu výrobku nebo služeb.⁴ Pokyny naznačují, že potřebný stupeň uzavření trhu, který je nezbytné prokázat, se liší v závislosti na tržních podmínkách a existenci důkazů o záměru vyloučit.⁵ Nicméně pokyny již neuvádí limitní hodnotu, při jejímž nesplnění by uzavření bylo považováno za nepodstatné (např. kdyby jednání uzavíralo konkurenci pouze 5 % trhu).

Predátorské jednání

Komise zasáhne v případě predátorských cen tehdy, když se společnost s dominantním postavením dobrovolně stává „obětí“⁶ (úmyslně si v krátkodobém horizontu způsobuje ztráty nebo nechává ujít zisky) s cílem uzavřít svým konkurentům trh v zájmu posílení nebo zachování tržní síly po skončení predátorského jednání.⁷ Podle testu „stejně výkonného soutěžitele“ („equally efficient competitor“) (viz níže) budou ceny pod hodnotou průměrných eliminovatelných nákladů dominantní společnosti („AAC“)⁸ a ve většině případů naplní pojem „oběti“, avšak Komise bude rovněž zjišťovat, zda údajné predátorské jednání vede k čistým výnosům nižším, než by byly očekávány v případě přiměřeného alternativního chování.

Při posouzení, zda je dané chování způsobitelné poškodit spotřebitele, Pokyny upřesňují, že jen cena, která je pod úrovní dlouhodobých průměrných přírůstkových nákladů (LRAIC)⁹, může způsobit uzavření trhu stejně výkonnému soutěžiteli, a to pouze za předpokladu splnění dalších faktorů (včetně negativního dopadu cenové politiky na schopnost konkurentů konkurovat).

Exkluzivita a věrnostní rabaty

Povinnost výhradního odběru – jako např. povinnost nakupovat výhradně od dominantní společnosti – povede k protisoutěžnímu uzavření trhu, pokud je dominantní společnost nezbytným obchodním partnerem (např. protože prodává výrobky, které patří

² Pokyny, bod 23.

³ Pokyny, bod 19.

⁴ Přestože se test zaměřuje na ekonomický dopad příslušného jednání, zůstává několik forem chování – jako jsou omezování možnosti zákazníkům v tom, aby vyzkoušeli výrobky konkurentů – na ty Komise bude nahlížet jako na obzvláště škodlivé a není tedy nutné, aby Komise provedla podrobné posouzení.

⁵ Judikatura ESD naznačuje, že stupeň uzavření trhu, který je třeba prokázat, se může rovněž lišit v závislosti na druhu praktik zneužití. Z judikatury ESD lze dovodit, že k prokázání zneužití není zapotřebí podrobná analýza účinků vázaných prodejů a rabatů na dotčeném trhu.

⁶ Pokyny, bod 63.

⁷ Na rozdíl od přístupu ve Spojených státech amerických není podle článku 82 ES zapotřebí důkaz možnosti zpětného nahrazení ztráty v důsledku predátorského určování cen. Toto bylo nedávno potvrzeno ze strany ESD v rozhodnutí ze dne 2. dubna 2009 ve věci C-202/07 P, *France Télécom v. Komise*, kterým byl potvrzen rozsudek Soudu první instance ve věci T-340/03, *France Télécom v. Komise* [2007] ECR II-107.

⁸ Jedná se o průměrné náklady, kterým by bylo možno předejít, pokud by podnik nevyvráběl určité množství výrobků či služeb, na něž se vztahuje zneužívající chování.

⁹ Jedná se o dlouhodobé průměrné variabilní a fixní náklady, které podnik vynaloží na výrobu konkrétního výrobku během určité doby.

k „povinným zásobám“¹⁰) nebo kde existují tak dlouhodobé obchodní závazky, že zákazníci čelí potížím při změnách dodavatele. Co se týče podmíněčných rabatů (jakými jsou zaručené platby, pokud zákazník dosáhne jistého objemu nákupů nebo překročí určitou prahovou hodnotu nákupů ve stanoveném období), Pokyny navrhuji podobný test jako v případě predátorského jednání.

Vázané a spojené prodeje

Vázané prodeje jsou případy, kdy od kupujících, kteří kupují výrobek od dominantní společnosti (vázející výrobek), je požadováno, aby koupili jiný výrobek (vázaný výrobek). Spojené prodeje jsou případy, kdy jsou výrobky prodávány společně ve stanovených poměrech (čisté spojené prodeje) nebo kdy dominantní společnost rovněž nabízí výrobky samostatně, ale součet cen samostatných výrobků je vyšší než cena společně prodáváných (smíšené spojené prodeje). Komise

obvykle zasáhne pouze v případě, kdy: (i) podnik má dominantní postavení na vázejícím trhu; (ii) vázející a vázané výrobky jsou odlišnými výrobky (a to do té míry, že pokud by nedošlo k navázání, velká část zákazníků by tyto výrobky kupovala odděleně); a (iii) vázaný prodej pravděpodobně povede k uzavření trhu narušujícímu hospodářskou soutěž.¹¹

Odmítnutí dodávek

V případě odmítnutí dodávek zasáhne Komise při splnění následujících podmínek: (i) výrobek nebo služba jsou objektivně nutné pro účinnou soutěž na navazujícím trhu; (ii) odmítnutí s největší pravděpodobností povede k eliminaci efektivní soutěže na navazujícím trhu a (iii) odmítnutí pravděpodobně povede k poškození spotřebitele (při zohlednění skutečnosti,

¹⁰ Pokyny, bod 36.

¹¹ K použití tohoto analytického rámce došlo v průlomovém rozhodnutí ve věci *Microsoft*, které nedávno potvrdil Soud první instance. Komise udělila pokutu společnosti Microsoft za protiprávní vázané prodeje aplikace Windows Media Player a operačního systému Windows. Viz rozhodnutí COMP/C-3/37.792 - *Microsoft*, C(2004) 900. Ninette Dodoo spoluzastupovala jednotlivá obchodní sdružení a softwarové společnosti, které byly spoluúčastníky na straně Komise při její úspěšné obraně proti odvolání společnosti Microsoft. Viz rozhodnutí ve věci T-201/04, *Microsoft v Commission* [2007] ECR II-3601.

že zavedení povinnosti dodávat by mohlo narušit motivaci podniku investovat a inovovat).¹² Komise bere na vědomí, že jako alternativa k odmítnutí dodávek se může dominantní podnik rozhodnout k účtování ceny za výrobek na předcházejícím trhu, které (v porovnání s cenou, kterou účtuje na navazujícím trhu) v podstatě brání konkurentovi, který je stejně efektivní, konkurovat se ziskem.¹³

KLÍČOVÉ ZMĚNY VYPLÝVAJÍCÍ Z POKYNŮ

Pokyny objasňují řadu otázek. V první řadě potvrzují, že vyloučení je odvozené protisoutěžní jednání. Hlavní myšlenkou Pokynů je ochrana spotřebitele (na základě testu „prospěchu spotřebitele“, tj. consumer welfare test) jako protikladu k ochraně zájmu soutěžitelů. Účelem Článku 82 je zabránění vykořisťování spotřebitelů. Vyloučení tak bude relevantní pouze v případech, kdy povede k vykořisťování spotřebitelů, a pouze v rozsahu, v jakém povede k takovému vykořisťování.

Pokyny rovněž potvrzují, že dominantní podnik může chování vedoucí k protisoutěžnímu uzavření trhu odůvodnit na základě efektivit. Tak by tomu bylo tehdy, pokud by předpokládané jednání mohlo být přínosem pro spotřebitele a převažovalo by nad případnými protisoutěžními účinky.¹⁴ V tomto ohledu jsou obdobně aplikovány tradiční čtyři podmínky na základě článku 81 odst. 3 Smlouvy ES: (i) v důsledku daného chování bylo nebo bude dosaženo vyšší efektivnosti; (ii) chování je nezbytně nutné k dosažení této vyšší efektivnosti; (iii) pravděpodobná vyšší efektivnost přináší prospěch spotřebitelům; a (iv) efektivní soutěž není omezena ve vztahu k dotčeným výrobkům (tzn. neexistuje zde reziduální soutěž a nehrozí předpokládané uzavření vstupu na trh pro konkurenty, kteří konkurují dominantnímu podniku). Otázkou zůstává, zda je vhodné aplikovat všechny čtyři podmínky pro použití obrany na základě efektivit, připuštěné pro jednání ve vzájemné shodě, na jednostranné zneužívající chování.

Pokyny dále naznačují, že dle pohledu Komise je technické vázání horší než smluvní vázání, protože dominantní společnost tak používá „strategii vázaného nebo spojeného prodeje trvale“.¹⁵ Komise tímto rovněž zahrnuje negativní externalitu technického vázání do protisoutěžního kalkulu, uvádějíc, že „technický vázaný prodej... omezuje možnosti dalšího prodeje jednotlivých složek“.¹⁶ Druhá ze zmíněných citací je v souladu s nedávnými veřejnými vyjádřeními Komise ve prospěch otevřených systémů.

Na závěr Pokyny uvádí, že vzájemné subvencování (*cross-subsidies*) je možno kvalifikovat jako predátorské chování, a to dokonce i když podnik není v dominantním postavení na predátorském trhu. Pokud je společnost v dominantním postavení na trhu výrobku A, může být rovněž odpovědná za zneužití dominantního postavení při využívání svých zisků na podporu predátorských cen na trhu výrobku B, kde (dosud) dominantní postavení nemá. Toto se může stát i v případech, kdy spolu výrobky A a B vzájemně nesouvisí.¹⁷

¹² Viz rozhodnutí *Microsoft*, kdy Komise udělila pokutu společnosti Microsoft za neoprávněné odmítnutí poskytnutí informací třetím stranám o schopnosti systému užívat části jiného systému tak, aby tyto třetí strany mohly vyvinout konkurenční výrobky pro servery „work group“, které jsou napojeny na části dominantních produktů společnosti Microsoft.

¹³ Pokyny, bod 80.

¹⁴ Viz body 28 a 30.

¹⁵ Viz bod 53.

¹⁶ Viz bod 53.

¹⁷ Viz bod 63, poznámka pod čarou 39.

OTÁZKY, KTERÉ JE POTŘEBA VYŘEŠIT

Doktrína ekonomického dopadu – test „stejně výkonného soutěžitele“

Tím, že se Komise věnuje vylučujícím praktikám samostatně, vytváří dojem, že ji více znepokojuje dopad chování na prospěch konkurenta než spotřebitele, a to do té míry, ve které se Pokyny zaměřují na nepřímou ochranu spotřebitelů prostřednictvím ochrany soutěže.¹⁸ Jedná se o unikátní koncepci v rámci EU. Je zapotřebí zvážit použití jiných testů, které přesunou spotřebitele do popředí, pokud by adresáti Pokynů měli dojít k přesvědčení, že článek 82 se zaměřuje na ochranu spotřebitelů, a nikoliv konkurence. Stále zůstává nedořešena otázka, v jakém rozsahu se přístup založený na dopadech („*effects-based approach*“) dle článku 82 liší od přístupu dle Evropského nařízení o kontrole spojování soutěžitelů (ECMR). Je rovněž otázkou, v jakém rozsahu bude Komise přístup založený na dopadech podle článku 82 používat. Někteří členové Komise se mohou zdržet aplikovat přístup založený na dopadech důsledně, a to vzhledem k neochotě ESD tento přístup v některých případech akceptovat.¹⁹

¹⁸ Viz bod 55.

¹⁹ Viz například rozhodnutí ve věci T-219/99, *British Airways v. Commission* [2007] ECR, případ C-95/04 P, *British Airways v. Komise* [2007] ECR I-2331; ve věci T-340/03 *France Télécom v. Commission* [2007] ECR II-107, *affd*; ve věci C-202/07 P *France Télécom v. Komise*, rozsudek Soudního dvora (*Court of Justice*) ze dne 2. dubna 2009; ve věci T-30/898 *Hilti v. Commission* [1991] ECR II-1439; Případ T-83/91 *Tetra Pak v. Komise*, [1994] ECR II-755; ve věci T-203/01 *Michelin v. Komise (Michelin II)*, [2007] ECR II-4071. Jak nedávno připomněl generální advokát Komisi v případě *British Airways*: „Přestože by se její administrativní praxe změnila, Komise by měla jednat v rámci, který je k tomu určený v článku 82 ES podle interpretace Soudního dvora.“ Rozhodnutí ve věci C-95/04 P *British Airways v. Komise*, posudek generální advokátky Kokott ze dne 23. února 2006.

Dominantní postavení

Velká část debaty a pozornosti, která je věnována reformě článku 82, se soustřeďuje na zneužití. Dominantní postavení jako takové není předmětem detailní diskuze. Vztah mezi dominantním postavením a jeho zneužitím by si však zasluhoval vyjasnit. Je nutné si uvědomit, že v některých z nejkontroverznějších rozhodnutí v evropském soutěžním právu Komise vymezila dominantní postavení výhradně na analýzách tržních podílů.²⁰ Proto by stálo za zvážení vyjasnit více pojem dominance v rámci aplikace článku 82, zejména s ohledem na přístup založený na dopadech.²¹

Absence jasných „bezpečných přístavů“

Pokyny naznačují užitečné analytické nástroje, ale neobsahují jasné „bezpečné přístavy“ nebo *de minimis* hodnoty, které by umožnily dominantním podnikům vyhodnotit, zda jejich jednání je nebo není zneužitím. Pro praxi by bylo užitečné zavedení „bezpečného přístavu“, který by vytvořil domněnku, že chování není zneužitím, pokud je dotčena méně než podstatná část trhu. Bohužel v Pokynech není jasné uvedeno, jaká část trhu musí být dotčena, aby Komise zasáhla. V Pokynech je správně zdůrazněno, že není nezbytné ukázat, že soutěžitelé „opustili“ trh, aby došlo uzavření trhu. Je dostačující, že účinná soutěž je vyloučena. V Pokynech ovšem není uvedeno, ve kterých případech Komise situaci takto posoudí. Komise to bude pravděpodobně posuzovat případ od případu, což ovšem při absenci přesvědčivých ekonomických důkazů může vést k arbitrárním závěrům.

Vynechání diskriminace

Pokud mají mít Pokyny skutečný praktický význam, měly by obsahovat část týkající se diskriminace. Celá řada systémů rabatů má jak vylučující, tak vykořisťovatelský dopad, zvláště výhradní rabaty a individuálně zaměřené rabaty.²² Naznačení přístupu v této oblasti by pro národní trhy bylo prospěšné zejména při soutěžní analýze v oborech, které byly v nedávné době liberalizovány nebo které jsou liberalizovány a v některých případech mohou být původní monopolní hráči v některých zemích shledáváni jako zneužívající své postavení po letech užívání výhradních práv a monopolních tržeb.²³

²⁰ Rozhodnutí ve věci T-219/99, *British Airways* a související odvolání ve věci C-95/04, *British Airways v. Komise* [2007] ECR I-2331. Rovněž rozhodnutí ve věci COMP/A.39.116/B2 - *Coca-Cola*, bod 24, kde Komise zakládá posouzení dominance na překročení tržního podílu 40 %, více než dvojnásobku podílu nejbližšího konkurenta na úzce definovaném relevantním trhu.

²¹ Rozhodnutí ve věci *Hoffmann-La Roche* poskytuje užitečné informace v tomto ohledu. Rozhodnutí ve věci 85/76 *Hoffmann-La Roche v. Komise* [1979] ECR 461.

²² Rozhodnutí ve věci T-219/99, *British Airways*.

²³ Otázka diskriminace byla např. řešena ze strany ESD ve vztahu k „přechodným právům“ pro rezervaci kapacity na nizozemských přeshraničních interkonektorech. Viz rozhodnutí ESD ve věci C-17/03, *VEMW and Others* [2005] ECR I-4983.

SHRNUTÍ

Shrnutí přístupu Komise k aplikaci článku 82 v podobě Pokynů je pozitivním krokem kupředu. Pokyny nejen vysvětlují některé sporné oblasti, ale rovněž zmiňují nové aspekty relevantní pro soutěžní analýzu. Za zvlášť pozitivní je rovněž možné považovat zdůraznění „přístupu založeného na dopadech“, který Komise při prosazování článku 82 uplatňuje. Přestože Komise do určité míry omezila svoji diskreci zasáhnout v určitých případech vylučujících postupů dominantních společností, toto omezení není závazné pro interpretaci článku 82 ze strany ESD, národních soudů a národních soutěžních úřadů v rámci EU. Ačkoliv tak Úřad využívat Pokynů při řízeních dle článku 82 Smlouvy či dle českého soutěžního práva může, zůstává mu zcela volný prostor pro použití přísnějšího přístupu.

Ninette Dodoo

advokátka, Brusel

Petr Zákoucký

advokát, Praha

Richard Glover

koncipient, Londýn

Autoři jsou členy interní skupiny pro soutěžní právo advokátní kanceláře Clifford Chance LLP. Tento článek reflektuje jejich osobní názory a nesouvisí s Clifford Chance LLP nebo kterýmkoli z jejich klientů.

Radek Pokorný
advokátní kancelář
Pokorný, Wagner & spol.

Bude možnost trestního postihu kartelů v ČR přínosem a přispěje k efektivnějšímu vymáhání soutěžního práva?

Dne 8. ledna 2009 byl Parlamentem přijat a následně dne 9. února 2009 ve Sbírce zákonu pod č. 40/2009 Sb. vyhlášen nový trestní zákoník (dále jen „**trestní zákoník**“). Pro oblast soutěžního práva je přijetí nového trestního zákoníku zajímavé zejména z toho důvodu, že od účinnosti nového trestního zákoníku, tj. od 1. ledna 2010, bude do právního řádu České republiky zavedena skutková podstata trestného činu uzavření kartelové dohody.

Dle § 248 odst. 2 trestního zákoníku by odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty měl být potrestán ten: „...*kdo v rozporu s jiným právním předpisem na ochranu hospodářské soutěže se svým konkurentem uzavře dohodu o určení ceny, dohodu o rozdělení trhu nebo jinou dohodu narušující hospodářskou soutěž...*“

Jakkoliv až samotná aplikační praxe ukáže, zda a jakým způsobem bude toto ustanovení trestního zákoníku využíváno, nebo zda bude mít ve vztahu k soutěžním deliktům stejný osud jako dosavadní § 127 trestního zákona, který prakticky nebyl využit, považují její zavedení ve stávajících podmínkách v České republice minimálně za kontroverzní.

Trestní postih osob uzavírajících kartelové dohody by měl sloužit zejména jako „odstrašující“ prvek a měl by odradit soutěžitele, resp. osoby jednající jejich jménem, od uzavírání nejzávažnějších kartelových dohod (o cenách, o rozdělení trhu). Zároveň by kriminalizace účasti na kartelu měla umožnit i přímý postih osob, jež se na sjednávání kartelů podílejí, tj. manažerů, kteří mnohdy uzavírají kartelové dohody bez vědomí majitelů, avšak sankcí v podobě peněžitých pokut ze strany soutěžních úřadů jsou postiženi pouze majitelé. Jako argument pro zavedení § 248 odst. 2 do trestního zákoníku byla používána i skutečnost, že účast na kartelu je „kriminalizována“ v řadě zemí (USA, Německo, Dánsko, Francie, Kanada, Austrálie atd.).

Je zřejmé a nelze než souhlasit s tím, že trestní postih osob podílejících se na sjednávání kartelů je ve srovnání s uložením pokuty ze strany antimonopolního úřadu mnohem citelnější a závažnější hrozbou. Dle mého názoru je však třeba si v této souvislosti uvědomit, že

EU2009.CZ

hrozba takového postihu se významně snižuje v případě, že takový postih je v praxi neaplikovatelný nebo jej příslušné orgány nejsou schopny v praxi správně aplikovat, a současně na druhou stranu, vzhledem k závažnosti tohoto postihu, nelze opomíjet nebezpečí účelové aplikace a zneužívání tohoto ustanovení. Ve vztahu ke kriminalizaci kartelů tak dle mého názoru více než v jiných případech vyvstává otázka, zda je účelné a přínosné zavedení nové právní úpravy, pokud tato právní úprava nereflakuje situaci ve státě a schopnost orgánů činných v trestním řízení takové jednání kvalifikovaně vyšetřit a postihovat.

Kartelové dohody představují mnohdy sofistikovaná ujednání a k jejich odhalení a správnému posouzení je nezbytná dostatečná specializace a odbornost. V situaci, kdy v České republice i Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, jako úzce specializovaný orgán dohlížející na ochranu hospodářské soutěže, tj. mimo jiné na dodržování zákazu uzavírání kartelových dohod, má problém zajistit si dostatečný počet odborně zdatných zaměstnanců, lze minimálně pochybovat o tom, že by v rámci orgánů činných v trestním řízení bylo možné vytvořit specializovaný útvar orientující se v této problematice a dostatečně odborně fundovaný.

Kriminalizace kartelů v České republice ve stávajícím prostředí je tak dle mého názoru spojena s obrovským rizikem, že tato skutková podstata buď opět nebude v praxi využívána, a poctivý smysl jejího zavedení, tj. hrozba citelné sankce pro účastníky kartelu, tak bude postupem času minimalizována, nebo se naopak toto ustanovení může stát nástrojem pro účelové až „šikanózní“ postupy a bude využíváno selektivně i v případech, na které zcela zjevně není namířeno. Přínos zavedení trestného činu uzavření kartelové dohody pro zvýšení efektivity při vymáhání soutěžního práva v České republice je tak dle mého názoru v tomto směru minimálně pochybný.

Naopak, kriminalizace kartelů v České republice může ve svém konečném důsledku odhalování kartelových dohod znesnadnit. Soutěžní politika Evropské komise i praxe Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže v oblasti kartelů v posledních letech jednoznačně směřují ke snaze motivovat účastníky kartelových dohod ke spolupráci s antimonopolním úřadem při odhalování kartelů v rámci tzv. leniency programů. Principem těchto programů je předložení důkazů o existenci kartelu ze strany účastníka kartelu, přičemž „odměnou“ za tuto spolupráci je odpuštění nebo snížení sankce ze strany antimonopolního úřadu.

Bude však mít někdo zájem s antimonopolním úřadem v tomto smyslu spolupracovat, když trestní beztrestnost leniency program dle současné úpravy zaručit nemůže? Osoba, která dobrovolně předloží Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže důkazy o existenci kartelu, se totiž může nakonec dočkat toho, že tyto důkazy budou následně využity jako důkazy proti ní v rámci trestního řízení. Motivace dobrovolně spolupracovat s Úřadem při odhalování kartelů tak může být touto skutečností významně oslabena, respektive zlikvidována, a „kriminalizace“ kartelů tak ve svém důsledku z hlediska soutěžního práva může paradoxně znamenat menší počet odhalených kartelových ujednání, než by tomu bylo v případě, kdy by tato nová skutková podstata do trestního zákoníku zavedena vůbec nebyla.

Z výše uvedeného je zřejmé, že na praktický přínos zavedení trestného činu uzavření kartelové dohody do českého právního řádu se z hlediska širších souvislostí dívám více než skepticky. Obávám se, že ti, kdož tuto úpravu prosadili, ničemu nepomohli, ale mnohému uškodili.

Radek Pokorný

advokát (advokátní kancelář Pokorný, Wagner & spol.)

Procedura narovnání v antitrustových věcech

Daniel Čekal
Wilson & Partners

Daniel Navrátil
Wilson & Partners

EU2009.CZ

Úvod

Proces narovnání (*settlement procedure*) v antitrustových věcech má svůj původ v jurisdikcích, ve kterých jsou kartelové dohody tradičně kvalifikovány jako trestné činy. Největší zkušenost s narovnáním mají Spojené státy americké, kde je tento institut velmi standardně používán ve formě tzv. *plea agreements* již řadu let, podobně je tomu i v Kanadě, Austrálii, na Novém Zélandu či v Jihoafrické republice.

Postupem času se využitelnost institutu narovnání dále rozšířila. S narovnáním se můžeme setkat např. i ve Francii či Nizozemsku, kde jsou kartelové dohody a jiná protisoutěžní jednání šetřeny ve správním řízení, stejně jako v České republice¹.

Je tedy zřejmé, že tento institut se těší stále větší oblibě soutěžních úřadů po celém světě, a tudíž byl přirozeně zařazen i do instrumentária Evropské komise („Komise“). V červnu 2008 byl tak proces narovnání oficiálně implementován také v Evropské unii, a to v souvislosti s protisoutěžními jednáními spadajícími pod kompetenci Komise². Je proto velice pravděpodobné, že narovnání se bude v rámci Evropské unie postupně rozšiřovat, neboť soutěžní úřady jednotlivých členských států promítnou novou evropskou úpravu do svých postupů a řízení.

Podstata a účel narovnání

Narovnání lze v zásadě považovat za určitou dohodu mezi soutěžním úřadem a účastníkem řízení, na základě které se obě strany vzdávají některých práv, jež by jim náležela v případě

¹ V této souvislosti je potřeba zmínit, že nový trestní zákoník účinný od 1. ledna 2010 kvalifikuje nejzávažnější protisoutěžní jednání jako trestné činy. Těžiště soutěžní úpravy v České republice bude však i nadále ve správních řízeních vedených Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže, popř. Evropskou komisí, se snahou posilovat význam soukromoprávního vymáhání soutěžně-právních pravidel soutěžiteli v rámci soudních řízení.

² Viz nařízení Komise (ES) č. 622/2008 ze dne 30. června 2008, kterým se mění nařízení (ES) č. 773/2004 s ohledem na postup při narovnání v případech kartelů; oznámení Komise o postupu při narovnání s cílem přijmout rozhodnutí podle článků 7 a 23 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 v případech kartelů.

konání standardního řízení – soutěžní úřady se vzdávají práva uložit vyšší pokuty, účastníci jistých procesních práv a možnosti „očistění“ ve formě zproštění obvinění ze spáchání protisoutěžního deliktu³. Konkrétněji lze podstatu narovnání spatřovat v tom, že účastník řízení uzná svou odpovědnost za protisoutěžní jednání (účasť na kartelu) včetně právní kvalifikace tohoto jednání výměnou za snížení pokuty ze strany soutěžního úřadu.

Účelem narovnání je primárně urychlení a zjednodušení řešení antitrustového problému v případech, kdy účastníci souhlasí se závěry soutěžního úřadu týkajícími se dané věci. V důsledku podstatného urychlení a zjednodušení řízení zároveň dochází ke zvýšení efektivity šetření – narovnání umožňuje soutěžním úřadům zabývat se více případy při využití konstantních zdrojů, což posiluje prosazování veřejného zájmu na účinném a včasném řešení protisoutěžních jevů. Tím se podstatně zvyšuje obecná důvěryhodnost soutěžního úřadu, roste počet vyřešených případů a tedy i celkový preventivní (odstrašující) účinek na dotčené i třetí soutěžitele. Stejně tak je narovnání přínosné i z pohledu účastníků, kteří díky narovnání rovněž ušetří lidské zdroje, čas i finanční prostředky (snížení pokuty, kratší a rychlejší řízení, nižší náklady na související poradenství atd.) a mohou se aktivně podílet na průběhu řízení a jeho výsledku.

Postup při narovnání

V první řadě je potřeba uvést, že narovnání závisí na iniciativě účastníků řízení a účastníci tedy nemají povinnost se mu podrobit. Zároveň však nemají ani právní nárok na to, aby byl jejich případ vyřešen cestou narovnání – soutěžní úřady, resp. Komise, si v tomto ohledu ponechávají značnou diskreční pravomoc (*no right to settle, no duty to settle*). Konečně, i v případě, že je proces narovnání zahájen, je v zásadě možné se od něj kdykoliv v řízení (až do vydání finálního rozhodnutí) odklonit a pokračovat ve standardním řízení. Konkrétní kroky vedoucí k vydání „zjednodušeného“ rozhodnutí se v jednotlivých úpravách mohou více či méně lišit. Obecně je však možné říci, že je vždy nejprve zapotřebí, aby účastník řízení vyjádřil zájem na zahájení procesu narovnání. Následně probíhají bilaterální jednání o narovnání, jejichž podstatou je sdělení a výměna názorů o možných výhradách soutěžního úřadu (Komise), odpovědnosti a výši pokut a zpřístupnění důkazů a ostatních dokumentů ve spisu. Na toto stadium již navazuje podmíněný návrh účastníků na narovnání, zpravidla obsahující uznání odpovědnosti za protisoutěžní jednání včetně právní kvalifikace, indikace maximální výše akceptovatelné pokuty a potvrzení účastníků, že s ohledem na výše uvedené nehodlají žádat o provedení dalších procesních úkonů. Soutěžní úřad pak potvrdí podmíněný návrh na narovnání (např. *statement of objections* či jiná formální akceptace podmíněného návrhu). Poté následuje odpověď účastníka potvrzující, že akceptace soutěžního úřadu odpovídá obsahu podmíněného návrhu. Tím je proces narovnání téměř u konce a zbývá pouze vydání odpovídajícího formálního dokumentu (finálního rozhodnutí) ze strany soutěžního úřadu/Komise. Možnost účastníků podat odvolání proti vydanému rozhodnutí zůstává zachována.

Vztah narovnání k leniency programu

Hlavní rozdíl mezi leniency programem a narovnáním spočívá v tom, že leniency představuje především vyšetřovací nástroj využívaný k odhalování kartelových dohod a získávání důkazů proti jednotlivým účastníkům. Rozsah snížení pokuty se pak značně liší podle toho, v jakém okamžiku účastník řízení výhody leniency programu využije (platí čím dříve, tím lépe) i v jakém rozsahu přispěje k odhalení protisoutěžního jednání (princip tzv. přidané hodnoty). Naproti tomu narovnání směřuje ke zjednodušení a urychlení řízení a účastníci, kteří se pro něj rozhodnou, jsou „odměněni“ snížením pokuty ve

³ Viz Plea Bargaining and Settlement of Cartel Cases, OECD, 2006: <http://www.oecd.org/dataoecd/12/36/40080239.pdf>.

stejném rozsahu. Zásadnější otázkou však je vzájemný vztah mezi narovnáním a leniency. V tomto ohledu je nejdůležitější skutečnost, že oba instituty je možné využít v rámci jednoho řízení kumulativně, tzn., že za splnění stanovených podmínek je možné benefitovat jak z leniency programu, tak z narovnání. Je však potřeba zmínit, že v důsledku rozdílných cílů obou prostředků se liší okamžik, kdy je možné leniency, resp. narovnání využít. Zásadně platí, že narovnání je možné použít až ve chvíli, kdy má soutěžní úřad/Komise dostatek důkazů, o které může opřít svůj závěr o protisoutěžním jednání účastníků a právní kvalifikaci tohoto jednání. V tu chvíli zároveň končí období, ve kterém je možné využít leniency, neboť to je mířeno právě na stadium získávání důkazů. Platí tedy princip, že kde začíná možnost využít narovnání, končí možnost využít leniency – každá procedura tedy primárně kryje jinou fázi řízení.

Problematické otázky spojené s narovnáním

Z obecnějšího hlediska bývá mezi problematické otázky spojované s narovnáním řazeno zejména to, že v důsledku širšího používání narovnání by mohlo dojít ke snížení celkového odstrašujícího účinku, protože dojde ke snížení ukládaných pokut. Proto je potřeba, aby pravidla týkající se narovnání byla transparentní a předvídatelná a postup soutěžních úřadů/Komise konzistentní a férový. Zároveň by soutěžní úřady neměly používat narovnání k tomu, aby se snadno „zbavily“ složitějších případů. Budou-li tyto předpoklady dodrženy, lze naopak očekávat, že se pozice soutěžních úřadů stejně jako vymáhání soutěžně-právních pravidel posílí. Určité pochybnosti vzbuzuje také to, že v důsledku narovnání dochází k zásahům do procesních práv účastníků. Tento argument lze však odmítnout s tím, že účastníci řízení se mohou zcela svobodně rozhodnout, jestli na proces narovnání přistoupí, a toto rozhodnutí navíc většinou učiní na základě odborné rady právních poradců. Navíc, jak bylo zmíněno výše, je možné se od procesu narovnání odchýlit i během jednotlivých stádií řízení a není vyloučeno ani případné odvolání proti prvoinstančnímu rozhodnutí.

Specifika narovnání v České republice

V České republice v současné době prozatím chybí výslovné legislativní ukotvení institutu narovnání v antitrustových věcech. Nicméně obecný právní rámec implementaci tohoto procesu umožňuje. I proto již bylo narovnání v praxi Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže použito a minimálně v jednom případě již tento postup vedl k vydání pravomocného rozhodnutí. Z hlediska právní jistoty a předvídatelnosti rozhodování Úřadu by však bylo žádoucí, aby bylo i narovnání institucionálně zavedeno do českého soutěžního práva, ať již formou změny příslušné legislativy či např. prostřednictvím oznámení Úřadu (např. po vzoru leniency programu).

Daniel Čekal, Daniel Navrátil

Wilson & Partners

Martin Pecina

předseda Úřadu
pro ochranu
hospodářské soutěže

Hospodářská krize a soutěžní úřady

Již několik měsíců dopadá na celý svět hospodářská krize. Krize hluboká tak, že snese srovnání s velkou hospodářskou krizí, která postihla vyspělé země ve třicátých letech minulého století. Krize tak hluboká, že zaměstnává vlády prakticky všech významných zemí a většinu mezinárodních a mezivládních organizací. Diskuze se pochopitelně nemůže vyhnout ani soutěžním autoritám.

Na setkáních předsedů soutěžních úřadů, na konferencích i pracovních jednáních pracovníků těchto úřadů se téměř vždy najde alespoň malý prostor pro téma krize. Jak tedy mají soutěžní úřady ke krizi přistupovat? Jsem přesvědčen, že musíme vycházet z definice toho, co mají antimonopolní úřady v popisu práce. Soutěžní úřady mají za úkol chránit hospodářskou soutěž, a to především představuje nastavení rovných podmínek pro všechny. Úřady musí zajistit, aby dominantní soutěžitelé svou ekonomickou silou nenarušili soutěžní prostředí pro své slabší konkurenty. Musí odhalovat zakázané dohody, které soutěžní prostředí deformují tak, že nabízejí omezenému množství konkurentů neoprávněnou výhodu. Prostě se musí ze všech sil snažit, aby bylo nastaveno a udrženo pokud možno co nejvíce homogenní prostředí.

Jsem přesvědčen o tom, že udržení stejných či rovných podmínek pro soutěžitele je mnohem důležitější než lpění na liberálních principech. Co tím chci říci? Jestliže jedna velká země na světě ohromnými částkami podpoří některý sektor svého průmyslu, může nám to být jedno pouze do té míry, dokud tyto zachráněné firmy neohrozí své evropské konkurenty. Jistě každý pochopí, že pokud ohromnými dotacemi zachráněná americká automobilka vytlačí z trhu a zlikviduje byť jednu jedinou automobilku evropskou, není to dobře. Tím nechci říci, že bychom měli bezhlavě „sypat“ peníze do různých sektorů naší ekonomiky. Žádný soutěžní úřad nemůže jásat nad bobtnající veřejnou podporou. Naším úkolem je však zabránit tomu, aby ti neefektivní, ale podpoření, nezlikvidovali ty efektivní, jejichž vlády se chovají zdrženlivěji. Věřím, že se evropské soutěžní úřady v řešení této problematiky stávají partnery národním vládám, neboť situace je vážná a naše kroky musí být jednotné.

Jinou problematikou, která je dnes hojně diskutována, je problematika fúzí. Soutěžní úřady musí dbát na to, aby fúzující společnosti nezískaly takovou tržní sílu, aby mohly poškozovat

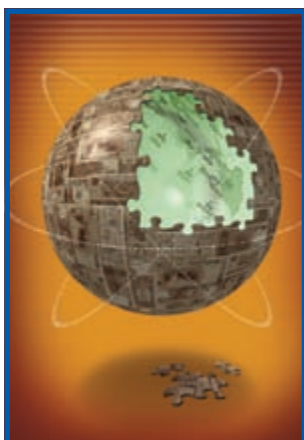
EU2009.CZ

své obchodní partnery. V době hluboké krize se však musí změnit i přístup úřadů k fúzím touto krizí vyvolaným. Je jistě pochopitelné, že úřad musí zcela jinak pohlížet na fúzi, při které se spojují dva velcí konkurenti s rostoucími podíly na trhu. A zcela jinak bude pak posuzovat fúzi, která má vést k záchraně společností, které mají sice ohromné podíly na svém trhu, ale jejich síla rychle klesá a jedné z nich akutně hrozí riziko bankrotu. Kromě velmi citlivého posouzení takového spojení je v podobných případech velmi důležitý faktor času potřebný pro posouzení této notifikace.

Jsem svým založením optimista, a proto věřím, že tato krize, jakkoliv je hluboká, nebude trvat dlouho. A zejména věřím, že soutěžní úřady v Evropské unii a na celém světě zajistí prostředí přátelské pro podnikání v dobách dobrých i v dobách zlých.

Martin Pecina

předseda Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Kristián Chalupa
ředitel Odboru vnějších
vztahů ÚOHS

EU2009.CZ

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže v datech

1991

K prvním opatřením zaměřeným na podporu budování tržního hospodářství v Československu po pádu totality v listopadu 1989 patřilo přijetí právní úpravy ochrany hospodářské soutěže. Zákon Federálního shromáždění o ochraně hospodářské soutěže, který nabyl účinnosti v březnu 1991 stanovil, že podstatnou část této působnosti na území České republiky bude vykonávat orgán pro hospodářskou soutěž ČR. Jeho sídlem se nestala Praha, ale bylo vybráno Brno, což mělo mj. deklarovat nezávislost úřadu v rozhodování. Český úřad pro hospodářskou soutěž zahájil činnost 1. července 1991. Jeho předsedou a později ministrem se stal Stanislav Bělehrádek. Úřad byl po dobu existence federace, podobně jako jeho slovenská obdoba, podřízen Federálnímu úřadu pro hospodářskou soutěž. Prvním předsedou této instituce byl jmenován slovenský právník Imrich Flassik.

1992

Prosazování soutěžního práva v České republice bylo svěřeno nově zřízenému Ministerstvu pro hospodářskou soutěž. Jeho sídlem zůstalo Brno, které se již v té době stávalo justičním centrem ČR. V letech 1992 až 1994 mělo toto ministerstvo svá detašovaná pracoviště rovněž v Ostravě a v Plzni. Změna antimonopolního úřadu na ministerstvo souvisela s právě probíhající privatizací.

1994

Ministerstvo pro hospodářskou soutěž rozšířilo své kompetence o dohled nad zadáváním veřejných zakázek. Smyslem tohoto dohledu je zajistit především to, aby zdroje, které v naprosté většině pocházejí z peněz daňových poplatníků, byly vynakládány transparentně. Zároveň jde o to, aby v procesu zadávání veřejných zakázek nedocházelo ke zvýhodňování některých subjektů před jinými.

1996

Ministerstvo se přeměnilo na Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Jedná se o ústřední orgán státní správy, který je nezávislý na výkoné moci. V čele ÚOHS stojí předseda, kterého

jmenuje na návrh vlády prezident republiky. Funkční období předsedy je šestileté a funkci může zastávat maximálně dvě období po sobě.

1999

Předsedou Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže byl jmenován jeho dosavadní místopředseda Josef Bednář. Úřad pak vedl do začátku září roku 2005, kdy mu skončilo šestileté funkční období.

2000

Kompetence Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže se opět rozšířily, a to o dohled nad poskytováním veřejných podpor v ČR. Zatímco v období let 2000 až 2004 působil ÚOHS jako „prodloužená ruka“ Evropské komise, kdy dohlížel na dodržování zákazu poskytování státní pomoci neslučitelné s evropským právem, po vstupu ČR do Evropské unie je úkolem ÚOHS nejen monitoring poskytování pomoci z veřejných prostředků, ale také aktivní asistence českým subjektům při aplikaci práva Evropských společenství v oblasti veřejné podpory. Rozhodovací pravomoc má nyní Evropská komise.

2004

Vstup České republiky do Evropské unie a s tím související legislativní změny a kompetence ÚOHS.

2005

Předsedou Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže se stal Martin Pecina. Do funkce jej slavnostně uvedl prezident republiky Václav Klaus.

2006

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže byl spoluorganizátorem velké mezinárodní konference k 15. výročí aplikace soutěžního práva v naší zemi. Na konferenci vystoupila řada předních odborníků na soutěžní právo z tuzemska, z Evropy i ze zámoří. Mezi jinými například tehdejší předseda německého kartelového úřadu Ulf Böge, který byl v té době zároveň i předsedou mezinárodní sítě soutěžních úřadů ICN.

2007

Tento rok se stal pro ÚOHS svým způsobem přelomovým. Koncem března a počátkem dubna se většina zaměstnanců přestěhovala do nového sídla v rekonstruované budově na třídě Kpt. Jaroše 7 v Brně. Po dlouhých letech tak skončilo provizorní působení v pronajatých prostorách.

2008

Byla dokončena přístavba budovy na třídě Kpt. Jaroše a všichni zaměstnanci Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže tak mohou konečně pracovat „pod jednou střechou“.

Kristián Chalupa

ředitel Odboru vnějších vztahů ÚOHS

Kristián Chalupa

ředitel Odboru vnějších
vztahů ÚOHS

EU2009.CZ

Nové sídlo ÚOHS

V listopadu roku 2006 si Úřad pro ochranu hospodářské soutěže prestižně obsazenou mezinárodní konferencí s názvem Soutěž a konkurenceschopnost připomněl patnáct let aplikace soutěžního práva v České republice. O necelé dva roky později, na jaře 2008, se zaměstnanci ÚOHS dočkali také vlastního sídla. Od počátku své existence (1991) sídlil totiž antimonopolní úřad v pronajatých a tím pádem i v nevyhovujících prostorách Ústavního soudu. Nezbytnost řešení tohoto stavu byla stále zřejmější, nicméně teprve po nástupu nového vedení v září roku 2005 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže bezúplatně získal objekt po Armádě ČR na třídě Kpt. Jaroše.

S náročnou rekonstrukcí novorenesanční budovy se započalo na konci léta roku 2006 a již v dubnu následujícího roku se do nových prostor nastěhovali první zaměstnanci ÚOHS. Celkové náklady na tuto rekonstrukci a dostavbu sídla dosáhly částky 170 milionů korun.

Nynější sídlo ÚOHS má více než stoletou historii. Se stavbou budovy se začalo v září roku 1897 a dokončena byla o sedm let později. Od svého vybudování až do konce druhé světové války sloužila jako penzionát a také škola pro mladé dívky spolku Brünnner Frauenerwerb-Verein. Po osvobození v roce 1945 vystřídala tato budova několik majitelů. Mnoho mužů starších ročníků si pak určitě vybaví to, že v dnešním sídle ÚOHS probíhaly odvody mladých branců, protože zde sídlila Městská vojenská správa.

„Poprvé v sedmnáctileté historii naší instituce máme vlastní budovu pro všechny zaměstnance a nyní konečně i s potřebným zázemím,“ uvedl v průběhu slavnostního zahájení provozu kompletně dokončeného sídla ÚOHS v červnu 2008 jeho předseda Martin Pecina. V této souvislosti označil uplynulá léta za období hledání formy i zázemí úřadu. Jak dále před významnými účastníky slavnosti předseda Pecina zdůraznil, antimonopolní úřad je nyní nezávislou institucí s vysokým stupněm autonomie a „chci věřit“, že v současné době i s vysokou prestiží a s dobrou pověstí.

Kristián Chalupa

ředitel Odboru vnějších vztahů ÚOHS

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE
tř. Kpt. Jaroše 7, 604 55 Brno

Redakční rada: Kristián Chalupa, Filip Vrána, Martin Švanda, Jana Ištvanová

Tel.: +420 542 167 288/243/225 Fax: +420 542 167 112
E-mail: tiskuohs@compet.cz, www.compet.cz

Uzávěrka textu: 16.4.2009
Grafická úprava, tisk: Computer Press, a. s.

